

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO – KLASA 7

1. Czytanie utworów literackich

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- rozpoznaje lirykę, epikę, dramat i balladę;; - wskazuje podstawowe elementy świata przedstawionego; - rozpoznaje podmiot liryczny, narratora i bohaterów; - wymienia podstawowe cechy opowiadania, powieści, noweli, tragedii i komedii; - przedstawia najważniejsze wydarzenia i rozpoznaje podstawowe środki artystyczne.	- wymienia cechy liryki, epiki i dramatu; - wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne, wątek główny i poboczny, narrację pierwszo- i trzecioosobową; - rozpoznaje pieśń, tren, balladę, tragedię i komedię; - wskazuje akt, scenę, didaskalia, dialog i monolog; - rozpoznaje ironię, alegorię, symbol i przesłanie utworu.	- uzasadnia przynależność utworu do rodzaju i gatunku literackiego; - charakteryzuje bohaterów i ocenia ich postawy; - wyodrębnia obrazy poetyckie, puentę i punkt kulminacyjny; - rozpoznaje funkcje środków artystycznych; - wskazuje przykłady: ironii, symbolu, alegorii, komizmu.	- analizuje elementy świata przedstawionego i ich wzajemne zależności; - interpretuje lirykę, epikę, dramat i balladę, odwołując się do tekstu; - wyjaśnia funkcje ironii, symbolu, alegorii, komizmu i punktu kulminacyjnego; - wykorzystuje kontekst biograficzny, historyczny, kulturowy i filozoficzny.	- samodzielnie i wnikliwie analizuje oraz interpretuje utwory różnych rodzajów i gatunków; - formułuje tezę interpretacyjną i uzasadnia ją; - porównuje utwory z różnych epok i kultur; - świadomie wykorzystuje konteksty oraz wartości uniwersalne; - sprawnie posługuje się terminologią literacką i twórczo prezentuje wyniki interpretacji.

2. Odbiór tekstów kultury

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- określa temat tekstu kultury; - nazywa wrażenia wywołane obrazem, grafiką, rzeźbą, fotografią, filmem lub spektaklem; - wymienia podstawowe elementy dzieła; - odróżnia literaturę piękną od tekstów publicystycznych, naukowych i popularnonaukowych; - rozpoznaje wywiad i artykuł oraz definiuje pojęcie lidu.	- wyszukuje potrzebne informacje; - opisuje podstawowe elementy obrazu, fotografii, rzeźby lub innego tekstu kultury; - rozpoznaje elementy realistyczne i fantastyczne; - rozpoznaje wywiad i artykuł oraz wskazuje funkcję lidu; - dostrzega wartości estetyczne i odwołania do znanych motywów.	- charakteryzuje teksty kultury i określa ich funkcje; - nazywa emocje postaci i odbiorcy; - rozpoznaje cechy literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej; - omawia wywiad, artykuł i lid; - porównuje tekst literacki z filmem, spektaklem, dziełem plastycznym lub innym przekazem.	- interpretuje teksty kultury z uwzględnieniem kompozycji, planu, barw, światła, ruchu, dźwięku i innych środków; - wskazuje nawiązania do tradycyjnych motywów literackich i kulturowych; - porównuje różne dzieła; - dokonuje przekładu intersemiotycznego i uzasadnia własne odczytanie.	- samodzielnie i krytycznie analizuje różnorodne teksty kultury; - formułuje pogłębione i uzasadnione sądy o ich treści, formie i wartości; - interpretuje dzieła w kontekście innych tekstów, epoki i kultury; - twórczo przekształca przekaz oraz świadomie posługuje się terminologią z zakresu kultury i mediów.

3. Gramatyka języka polskiego

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
-------------------	-----------------	-----------	------------------	--------------

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- definiuje podstawowe pojęcia fonetyczne; - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny oraz formant; - rozpoznaje czasownik i jego podstawowe formy; - wyjaśnia, czym są imiesłowy; - odróżnia zdanie od równoważnika zdania oraz mowę zależną od niezależnej.	- rozróżnia głoski pod względem dźwięczności, ustności i miękkości; - wyjaśnia funkcje głoski i oraz wymienia zasady akcentowania; - wskazuje temat słowotwórczy, formant, rodzinę wyrazów i rdzeń; - rozpoznaje imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe; - rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania i przekształca proste przykłady mowy zależnej i niezależnej.	- analizuje budowę fonetyczną wyrazu i rozpoznaje upodobnienia; - poprawnie akcentuje wyrazy; - przeprowadza analizę słowotwórczą, tworzy definicje słowotwórcze i rozpoznaje rodzaje formantów; - poprawnie tworzy i rozpoznaje imiesłowy; - przekształca zdanie, równoważnik i imiesłowy równoważnik oraz mowę zależną i niezależną.	- sprawnie wykorzystuje wiedzę z fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni; - objaśnia mechanizm upodobień; - tworzy rodziny wyrazów i wyrazy złożone; - poprawnie odmienia i stosuje imiesłowy; - stosuje imiesłowe równoważniki zdań i właściwą interpunkcję; - świadomie przekształca mowę zależną w niezależną i odwrotnie.	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę gramatyczną w mowie i piśmie; - bezbłędnie analizuje zjawiska fonetyczne i słowotwórcze; - stosuje różnorodne formy czasownika i imiesłowy zgodnie z intencją; - koryguje błędy fleksyjne i składniowe; - tworzy wypowiedzi o zróżnicowanej składni, uzyskując zamierzony efekt stylistyczny.

4. Zróżnicowanie języka oraz komunikacja i kultura języka

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- rozpoznaje synonimy, antonimy, homonimy, neologizmy, archaizmy, kolokwializmy, zapożyczenia i związki frazeologiczne; - wymienia podstawowe zasady grzeczności językowej; - rozróżnia normę wzorcową i użytkową oraz rozpoznaje podstawowe rodzaje błędów językowych; - rozpoznaje reklamę, slogan, perswazję i manipulację.	- wyjaśnia podstawowe pojęcia dotyczące słownictwa; - rozpoznaje frazeologizmy, rodzaje neologizmów, archaizmy i kolokwializmy; - zastępuje wybrane kolokwializmy i zapożyczenia odpowiednikami; - stosuje zwroty grzecznościowe; - rozróżnia normę wzorcową i użytkową oraz perswazję i manipulację.	- wyjaśnia funkcje neologizmów, archaizmów, kolokwializmów i zapożyczeń; - świadomie dobiera słownictwo do sytuacji; - rozpoznaje typy błędów językowych; - określa cechy i funkcje reklamy oraz sloganu; - wskazuje środki perswazji i manipulacji; - przestrzega zasad etyki i grzeczności językowej.	- sprawnie i poprawnie wykorzystuje zróżnicowane słownictwo; - interpretuje funkcję archaizacji, kolokwializacji i neologizmów; - ocenia przydatność zapożyczeń; - rozpoznaje i poprawia błędy językowe; - świadomie posługuje się normą językową; - analizuje mechanizmy perswazji i manipulacji oraz przeciwstawia się im w świadomy sposób.	- funkcjonalnie i świadomie kształtuje język własnych wypowiedzi; - wzbogaca słownictwo, trafnie dobiera rejestr i środki językowe do celu i odbiorcy; - samodzielnie koryguje błędy swoje i innych; - odpowiedzialnie stosuje perswazję, nie wykorzystuje manipulacji i krytycznie ocenia język przekazów publicznych i reklamowych.

5. Ortografia i interpunkcja

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
-------------------	-----------------	-----------	------------------	--------------

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- wymienia podstawowe zasady pisowni nie z różnymi częściami mowy; - wyjaśnia zasady zapisu wyrazów złożonych, nazw miejscowych i nazw mieszkańców; - wymienia podstawowe zasady zapisu cytatu, dialogu i mowy niezależnej; - stosuje podstawowe znaki interpunkcyjne w typowych wypowiedzeniach.	- stosuje poznane zasady pisowni nie z imiesłowami i innymi częściami mowy; - poprawnie zapisuje większość wyrazów złożonych oraz nazw miejscowych i nazw mieszkańców; - stosuje cudzysłów i znaki interpunkcyjne w cytacie; - poprawnie zapisuje prosty dialog i mowę niezależną.	- poprawnie stosuje reguły ortograficzne objęte materiałem klasy 7; - uwzględnia wyjątki w pisowni nie; - stosuje zasady pisowni wyrazów złożonych i nazw własnych; - stosuje przecinki w wypowiedzeniach z imiesłowowym równoważnikiem zdania; - poprawnie zapisuje cytaty, dialog i mowę zależną oraz niezależną.	- sprawnie stosuje poznane zasady i samodzielnie poprawia błędy; - bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zapisuje nie z różnymi częściami mowy, wyrazy złożone, nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców; - świadomie stosuje interpunkcję w złożonych konstrukcjach oraz przy przekształcaniu mowy zależnej i niezależnej.	- pisze bezbłędnie w zakresie poznanego materiału; - uzasadnia trudniejsze zapisy regułą; - świadomie wykorzystuje interpunkcję do budowania jasnych i logicznych wypowiedzi; - samodzielnie koryguje błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tekstach własnych i cudzych oraz sprawnie korzysta ze źródeł poprawnościowych.

6. Elementy retoryki

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
- definiuje pojęcia: teza, hipoteza, argument, przykład i kontrargument; - rozpoznaje podstawowe elementy wypowiedzi argumentacyjnej; - porządkuje argumenty według podanej zasady; - wymienia podstawowe cechy przemówienia i zwroty do słuchaczy; - rozpoznaje perswazję w prostych przekazach.	- formułuje tezę i prosty argument; - odróżnia argument od przykładu; - definiuje pojęcia: wniosek i plan kompozycyjny; - rozpoznaje różne rodzaje argumentów; - dobiera podstawowe zwroty do słuchaczy; - rozdziela perswazję od manipulacji i wskazuje ich proste przykłady.	- odróżnia tezę od hipotezy oraz argument od kontrargumentu; - ilustruje argument przykładem; - porządkuje wywód i formułuje prosty wniosek; - dobiera argumenty rzeczowe i odwołujące się do emocji; - analizuje środki perswazyjne; - stosuje podstawowe środki retoryczne w przemówieniu.	- hierarchizuje argumenty, formułuje kontrargumenty i wnioski; - polemizuje z cudzym stanowiskiem, rzeczowo uzasadniając własne; - planuje kompozycję rozprawki i przemówienia; - funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne, głos i mowę ciała; - rozpoznaje manipulację i wyjaśnia jej mechanizmy.	- samodzielnie buduje spójną i przekonującą argumentację; - trafnie dobiera oraz hierarchizuje argumenty i przykłady; - przewiduje i odpiera kontrargumenty; - świadomie wykorzystuje różnorodne środki retoryczne i perswazyjne z poszanowaniem etyki wypowiedzi; - krytycznie ocenia skuteczność argumentacji i manipulacji.

7. Mówienie i pisanie

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
-------------------	-----------------	-----------	------------------	--------------

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
• rozpoznaje streszczenie, rozprawkę, opowiadanie twórcze, przemówienie, recenzję i wywiad; • tworzy prostą wypowiedź w poznanej formie; • wymienia elementy trójdzielnej kompozycji, rozpoznaje akapit i tytuł oraz wskazuje podstawowe zasady zapisu dialogu; • formułuje prostą tezę, argument i pytania do wywiadu.	• pisze proste streszczenie, rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję; • tworzy plan wypowiedzi; • stosuje podstawowe zasady kompozycji i akapitów; • rozróżnia narrację, retrospekcję i puentę; • przygotowuje i przeprowadza prosty wywiad; • redaguje także list, życzenia lub ogłoszenie zgodnie z poznany wzorem.	• pisze spójne i uporządkowane wypowiedzi; • tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą, opowiadanie twórcze z elementami urozmaicającymi styl, przemówienie, recenzję i wywiad; • tworzy streszczenie z zachowaniem głównej myśli; • stosuje różne typy narracji, dialog, retrospekcję, puentę i adekwatne słownictwo.	• tworzy rozwinięte, logiczne i poprawne wypowiedzi zgodne z wymogami gatunku; • funkcjonalnie stosuje argumentację, kompozycję, akapity i środki stylistyczne; • pisze rozbudowaną rozprawkę, przemówienie, opowiadanie twórcze i recenzję; • przygotowuje ciekawe pytania do wywiadu i świadomie dostosowuje formę do odbiorcy.	• samodzielnie tworzy bogate treściowo i językowo, spójne i oryginalne wypowiedzi; • bezbłędnie realizuje wymagania poznanych form; • świadomie dobiera kompozycję, narrację, styl i środki retoryczne; • publicznie wygłasza przemówienie; • projektuje, przeprowadza i opracowuje wywiad; • sprawnie redaguje i koryguje teksty własne oraz cudze.

8. Samokształcenie

Dopuszczający (2)	Dostateczny (3)	Dobry (4)	Bardzo dobry (5)	Celujący (6)
• korzysta z podręcznika, spisu treści, indeksu i wskazanych słowników; • wyszukuje informacje w książkach i Internecie; • sporządza prostą notatkę, plan lub streszczenie; • przygotowuje podstawowy materiał do wypowiedzi i pracy z lekturą.	• samodzielnie korzysta z podstawowych słowników i wskazanych źródeł; • wyszukuje potrzebne informacje, porządkuje je i wybiera najważniejsze; • przygotowuje plan pracy, notatkę, streszczenie lub prezentację; • korzysta z materiałów cyfrowych zgodnie z poleceniem i rozwija własne zainteresowania czytelnicze.	• celowo dobiera źródła informacji; • korzysta ze słowników języka polskiego, frazeologicznego, wyrazów obcych i terminów literackich; • selekcjonuje oraz porządkuje materiał z kilku źródeł; • wykorzystuje konteksty biograficzne, historyczne i kulturowe; • planuje samodzielną pracę nad lekturą i projektem.	• samodzielnie planuje uczenie się, dobiera skuteczne techniki i ocenia przydatność źródeł; • sprawnie korzysta z tradycyjnych i cyfrowych materiałów; • tworzy prezentacje i inne formy opracowania wiedzy; • rozwija krytyczne myślenie, weryfikuje informacje oraz świadomie wykorzystuje je w analizie, argumentacji i tworzeniu tekstów.	• systematycznie i odpowiedzialnie kieruje własnym procesem uczenia się; • samodzielnie wyszukuje, porównuje i weryfikuje informacje; • twórczo łączy wiedzę z różnych źródeł i kontekstów; • rozwija zainteresowania humanistyczne poza obowiązkowym materiałem; • wykorzystuje technologie i różne techniki uczenia się do pogłębiania wiedzy i prezentowania własnych osiągnięć.